

ENDES MIHÁLY

Zergeboglár (*Trollius europaeus* L.) a Rakaca - patakvidéken

A faj harminc töves állományát 1978-ban fedezték fel Szászfa település mellett (JUHÁSZ, 1982, 1983). Később ismételen, eredménytelenül keresik, így nem szerepeltetik a hazai lelőhelyek között (pl. FARKAS, 1999). A zergeboglár hét példányát a régió egy másik pontján, a Rakaca-patak forrásvidékén is megtalálták, s kiderült alfaji hovatarozása: subsp. *tatrae* (PENKSZA-SALAMON, 1997). Némiképpen különösnek tűnik, hogy az 1991-92-ben itt dolgozó és társulástani felvételek sorát készítő botanikusok nem bukkantak rá. Sajnálatos, hogy konkrét ökológiai, cönológiai vonatkozásokat az említett közlemények egyike sem tartalmaz.

Magam 1999 és 2001 között tanulmányoztam a Rakaca - patakvidék *Trollius europaeus* állományait. Az első, örömteli megállapítás az volt, hogy a Juhász-féle populáció ma is létezik, jelenleg 45 tő képviselőben, Szászfától nyugatra, a Janka-patak déli rétjén (12. sz. vizsgálópontunk), egy kb 10x5 m-es területen, míg a "Szemerei rét" (2. sz. pont) állományát ez idő tájt 11 tő alkotja, 6x2 m-es területen elszolva. A szóban forgó két terület orográfiai helyzete némileg eltér egymástól. A 2. sz. viszonylag szűk völgyben, erdővel borított dombok között, a 12. sz. ellenben széles, nyílt, sekély és enyhe lejtésű helyen fekszik. Bár mezoklimatikusan nincs különbség közöttük, mikroklíma tekintetében ez biztosan kimutatható, jóllehet mindez nincs észrevehető hatással a zergeboglárira.

Ami a cönológiai vonatkozásokat illeti, abban nagyfokú egyezés állapítható meg. Az egymástól légvonalban 13 km-re található két populáció a patakparti magaskórós (*Filipendulo ulmariae-Geranium palustris*) társulás tagja. Ez az asszociáció a patakártéri magassásrétek elöntésmentes, emelkedettebb, üde talajú peremeire jellemző és zonációszerűen (olykor mozaikosan) illeszkedik ahhoz. Lényeges szempont, hogy ezekben az években mindkét helyen május elejére eső virágzási időben a magaskórós jellemző fajai még csupán tőlevelek formájában voltak jelen, így a csupán 25-30 cm magas zergeboglár példányok kiemelkedtek közülük. Természetvédelmi szempontból aggasztó, hogy a 12. sz. vizsgálóponton, ezen a bármiféle mezőgazdasági tevékenységre alkalmatlan területen 2000. május 19-én az előző évi, elszáradt vegetáció égetése zajlott.

IRODALOM

- JUHÁSZ, L. 1982. A Rakaca-völgy növényritkaságai. Búvár, XXXVIII, 11.: 506-507.
 JUHÁSZ, L. 1983. A zergeboglár /*Trollius europaeus* L./ új lelőhelye hazánkban. Bot. Közlem., 70., 1-2.: 41-42.
 PENKSZA, K., SALAMON, G. 1997. Adatok a Cserehát, a Bódva-völgy és a Rakacai-völgymedence flórájához II. Kitaibelia, II., 1.: 133.137.